ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ КИЛУВ КАРОРИ

Бухоро тумани

2024 йил 13 июнь

Бухоро туманлараро иктисодий суди, судья И.Юлдашев раислигида, судья ёрдамчиси Ю.Очиловнинг котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармасининг даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида жавобгар "Сулхиддин замини" фермер хужалигидан асосий қарз ундириш туррисидаги даъво аризаси асосида кузғатилган иктисодий ишни даъвогар вакиллари Қ.Нурумбетова ва Д.Худоёров (ишончнома ва буйруқ асосида), иштирокида суд биносида, очиқ суд мажлисида куриб чиқиб, қуйидагиларни

аниклади:

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти манфаатида (матнда даъвогар деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "Сулҳиддин замини" фермер хўжалиги (матнда жавобгар деб юритилади)дан 34.216.135 сўм асосий қарзни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакиллари даъвони қувватлаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни сўрашди.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган палата ва жавобар вакили иштирокини таъминламади. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (матнда ИПК деб юритилади)нинг 128, 170-моддаларига асосланиб, ишни уларнинг иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади.

Суд, иш хужжатларини ўрганиб чиқиб, даъвогар вакилларининг тушунтиришларини эшитиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани қаноатлантиришни лозим топади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 2023 йил 16 январда пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича 10БТ-сонли контрактация шартномаси тузилган.

Шартнома шартларига кўра, хўжалик (жавобгар) тайёрловчи (даъвогар)га 18,6 гектар ер майдонидан 2023 йил хосили учун жами 71 тонна пахта хом ашёсини етказиб бериши, тайёрловчи (даъвогар) эса "хўжалик" (жавобгар)ни уруғлик, агротехник тадбирлар учун бўнак маблағлари, шу жумладан ёкилғи мойлаш материаллари, минерал ўғит ва бошқа зарур моддий ресурслар билан таъминлаш, етиштирилган махсулотни қабул қилиб олиш ва унинг ҳақини тўлашни ўз зиммасига олган.

Шартноманинг 2.2-банди "г" кичик бандига кўра, "хўжалик" шартномада кўрсатилган маҳсулотни "тайёрловчи" билан келишилган манзилга топшириш- қабул қилиш жадвалига асосан 2023 йил 1 декабрга қадар етказиб бериши лизимлиги келишилган.

Даъвогар шартнома мажбуриятларини бажариб, жавобгарга 2023 йил хосили учун пахта хом ашёси махсулотини етиштириш учун зарур бўлган жами 343.074.116 сўм қийматдаги моддий-техника ресурсларини етказиб берган. Жавобгар томонидан шартнома мажбурияти лозим даражада бажарилмаган хамда келишилган микдорда пахта хом ашёси махсулоти кисман етказиб берилган ва 308.857.981 сўм қарздорлик копланган. Шунга кўра тарафлар ўртасида ўзаро-хисоб китоблар натижасида жавобгарнинг даъвогар олдида 34.216.135 сўм қарздорлиги вужудга келган. Даъвогарнинг мазкур қарздорликни тўлаб бериш ҳақида юборилган талабнома хати жавобгар томонидан окибатсиз колдирилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (матнда ФК деб юритилади) 234-моддаси иккинчи қисмига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 465-моддасига мувофик, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

ФК 466-моддасининг иккинчи қисмига кўра, агар махсулот етиштирувчи ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган мажбуриятларини бажармаганлиги оқибатида қишлоқ хўжалиги махсулоти контрактация шартномасида назарда тутилган микдор ва ассортиментда олинмаслиги олдиндан маълум бўлиб қолса, тайёрловчи шартномани бекор қилишни ёки ўзгартиришни ва зарарни қоплашни талаб қилишга ҳақли.

Жавобгарнинг даъвогар олдидаги 34.216.135 сўм қарздорлиги иш хужжатларидаги шартнома, хисобварақ-фактуралар, бир томонлама тасдиқланган солиштирма далолатнома, талабнома хати ва бошқа далиллар билан ўз тасдиғини топади. Демак, даъвогарнинг асосий қарзни ундириш ҳақидаги талаби асосли ҳисобланади.

Шу сабабли суд даъво аризасини тўлик каноатлантиришни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Суд, иш юзасидан суд харажатларини жавобгар зиммасига юклашни, жавобгар хисобидан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатини ва республика бюджетига 684.322,70 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга кўра, ИПКнинг 118, 128, 170, 176-179, 180 ва 186моддаларини қўллаб суд,

карор килди:

Даъво аризаси тўлиқ қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Сулхиддин замини" фермер хўжалигидан даъвогар "Когон пахта тозалаш" акциядорлик жамияти фойдасига 34.216.135 сўм асосий қарз ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Сулҳиддин замини" фермер хужалигидан республика бюджетига 684.322,70 сум давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ой муддат ичида шу суд орқали Бухоро вилоят судига апелляция тартибида шикоят (протест) келтириш мумкин.

Судья И.Юлдашев

